

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 103/2019-18

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 29. mája 2019 v senáte zloženom z predsedníčky Jany Laššákovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcov Petra Molnára a Ľuboša Szigetiho predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátkou JUDr. Evou Luticovou, Hviezdoslavova 51, Námestovo, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Sžrk 18/2018 zo 4. decembra 2018 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 10. marca 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom

Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 4 Sžrk 18/2018 zo 4. decembra 2018 (ďalej len „napadnutý rozsudok“).

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľke bolo rozhodnutím Okresného úradu Námestovo, pozemkového a lesného odboru (ďalej len „okresný úrad“) č. P/2013/00005-R-29/DK z 27. novembra 2013 (ďalej len „reštitučné rozhodnutie“) priznané právo na náhradu pozemku v podiele [REDAKOVANÉ]. Sťažovateľka uviedla, že po nadobudnutí právoplatnosti reštitučného rozhodnutia sa dozvedela nové skutočnosti, ktoré podľa jej názoru mohli mať podstatný vplyv na rozhodnutie o uplatnenom reštitučnom nároku.

Sťažovateľka podala na okresnom úrade 15. júna 2015 návrh na povolenie obnovy reštitučného konania (ďalej len „návrh na obnovu konania“). Sťažovateľka pripojila k návrhu na obnovu konania «... *Rozhodnutie Okresného národného výboru v [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], odbor poľnohospodárstva, lesného a vodného hospodárstva č. 954/1974-1 Poľ... o odňatí poľnohospodárskej pôdy v k. ú. [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ]... (ďalej len „rozhodnutie o odňatí pôdy“), kde v zozname odňatých parciel je uvedená pkn. parcela č. [REDAKOVANÉ] a ako vlastník podielu [REDAKOVANÉ] je uvedený [REDAKOVANÉ] (právny predchodca sťažovateľky, pozn.).».* Okresný úrad rozhodnutím č. OÚ-DK-PLO-2016/000721-ok z 2. novembra 2016 (ďalej len „rozhodnutie o zamietnutí návrhu na obnovu konania“) návrh na obnovu konania zamietol.

Proti rozhodnutiu okresného úradu o zamietnutí návrhu na obnovu konania podala sťažovateľka odvolanie, o ktorom Okresný úrad Žilina, odbor opravných prostriedkov, referát pôdohospodárstva (ďalej len „odvolací správny orgán“) rozhodol rozhodnutím č. OU-ZA-OOP4-2017/006057/KUC z 11. januára 2017 (ďalej len „rozhodnutie“) tak, že rozhodnutie o zamietnutí návrhu na obnovu konania potvrdil.

3. Z ústavnej sťažnosti ďalej vyplýva, že sťažovateľka podala proti rozhodnutiu odvolacieho správneho orgánu na Krajskom súde v Žiline (ďalej len „krajský súd“) žalobu o preskúmanie rozhodnutia v spojení s rozhodnutím okresného úradu o zamietnutí návrhu na obnovu konania. Krajský súd rozhodol rozsudkom sp. zn. 31 S 48/2017 z 30. mája 2018 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“), ktorým žalobu sťažovateľky zamietol.

Proti rozsudku krajského súdu podala sťažovateľka na najvyššom súde kasačnú sťažnosť „pre porušenie zákona, ktoré spočíva v nesprávnom posúdení prejednávanej veci“, o ktorej najvyšší súd napadnutým rozsudkom rozhodol tak, že kasačnú sťažnosť zamietol.

4. Sťažovateľka porušenie svojich základných práv v ústavnej sťažnosti odôvodnila najmä týmto: „Krajský súd v Žiline Všeobecnú správnu žalobu žalobkyne zamietol a to výlučne z dôvodu, že povolenie obnovy reštitučného konania nie je možné lebo sťažovateľke bolo v pôvodnom konaní vyhovené v celom rozsahu. V následnej Kasačnej sťažnosti sťažovateľka uviedla sťažnostné body, ktoré sa týkali tejto argumentácie Krajského súdu v Žiline. Uvedeným sťažnostným bodom sa mal venovať Najvyšší súd SR v rámci svojho rozhodovania, nakoľko podľa § 453 ods. 3 Správneho súdneho poriadku, len týmito sťažnostnými bodmi je kasačný súd pri svojom rozhodovaní viazaný.

Tým, že Najvyšší súd SR, ako kasačný súd nepostupoval podľa § 453 ods. 3 Správneho súdneho poriadku a nerozhodoval o sťažnostných bodoch sťažovateľky porušil jednak ustanovenia Správneho súdneho poriadku a zároveň aj ústavné právo sťažovateľky na spravodlivý súdny proces.

V rozhodnutí o kasačnej sťažnosti sa Najvyšší súd SR síce nevenoval sťažnostným bodom sťažovateľky uvedeným v kasačnej sťažnosti, veľkú časť svojho odôvodnenia venoval hodnoteniu dôkazov, ktoré mali odôvodniť potrebu obnovy reštitučného konania, pričom súd dospel k záveru, že sťažovateľka nepredložila také dôkazy, ktoré by v prípade obnovy reštitučného konania mali podstatný vplyv na rozhodnutie správneho orgánu.“

5. V ďalšej časti ústavnej sťažnosti sťažovateľka rozsiahlo opakovala argumentáciu, podľa ktorej malo byť v rámci reštitučného konania, resp. obnoveného reštitučného konania priznané právo na náhradu pozemku v podiele ■■■ namiesto pôvodne uplatneného a priznaného podielu ■■■.

Ústavná sťažnosť obsahuje aj „Osobné vyjadrenie sťažovateľky“, v ktorom sťažovateľka žiadala podrobiť napadnutý rozsudok kontrole ústavnosti a nastoliť rovnováhu medzi princípom právnej istoty a „trvaním doby, v ktorej si sťažovateľ má šancu uvedomiť, že jeho základné právo alebo sloboda boli porušené“. Ďalej v osobnom vyjadrení

sťažovateľka tiež uviedla: «Vynaložila som veľké úsilie v snahe dosiahnuť zlepšenie starostlivosti o zdedenú poľnohospodársku pôdu obnovením pôvodných vlastníckych vzťahov k pôde navštívila som štátne archívy SR všetkých stupňov, aby som preukázala vlastníctvo svojich právnych predchodcov a právnej nástupkyne, mojej starej mamy.

Trvám na svojich tvrdeniach, na nezákonnosť rozhodnutia a postupu správnych orgánov, ktorý jeho vydaniu predchádzal. Som ukrátená na svojich právach a oprávnených záujmoch. Na moju ťarchu pripísali komplikácie technického a organizačného charakteru správnych orgánov, a to pre oslabenie jeho verejnoprávnej evidencie. Mám zato, že bolo predložených z mojej stránky postačujúci počet dôkazov, na obnovenie konania a vlastníckeho práva. Predmetné vydané rozhodnutie je zo zákona nepreskúmateľné, pretože mne účastníkovi konania, sťažovateľke nie sú známe relevantné dôvody odmietnutia. Správny orgán mal poskytnúť informácie opierajúce sa o zistený skutkový stav. V dôsledku tohto vzniklo „fiktívne rozhodnutie“, je zo zákona nezákonné, a to aj za predpokladu, že je vecne správne. Bolo povinnosťou súdu zaoberať sa nulitou správneho rozhodnutia z úradnej povinnosti. Vydané rozhodnutie trpí ťažkými vadami môže založiť zodpovednosť povinnej osoby za vznik škody spôsobenej oprávnenej osobe podľa § 420 a nasl. Občianskeho zákonníka.»

6. Sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd o jej ústavnej sťažnosti rozhodol týmto nálezom: „1. Základné právo sťažovateľky na spravodlivé súdne konanie vyplývajúce z čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čl. 20 ods. 1 Ústavy SR a čl. 46 ods. 1 Ústavy SR Rozsudkom Najvyššieho súdu SR zo dňa 04.12.2018, sp. zn. 4Sžrk/18/2018 porušené bolo.

2. Zrušuje sa Rozsudok Najvyššieho súdu SR zo dňa 04.12.2018, sp. zn. 4Sžrk/18/2018 a s ním súvisiaci Rozsudok Krajského súdu v Žiline, sp. zn. 31S/48/2017 zo dňa 30.05.2018.

3. Sťažovateľka má voči Najvyššiemu súdu SR nárok na finančné zadostučinenie vo výške 3333,-Eur.

4. Najvyšší súd SR je povinný [REDAKOVANÉ]... nahradiť trovy konania...“

II.

7. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

8. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

9. Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastniť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva. Dedenie sa zaručuje.

10. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

11. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Ústavný súd v súlade so svojou ustálenou judikatúrou konštatuje, že obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sú obdobné záruky, že vec bude spravodlivo prerokovaná nezávislým a nestranným súdom postupom ustanoveným zákonom. Z uvedeného dôvodu v týchto právach nemožno vidieť podstatnú odlišnosť (II. ÚS 27/07).

12. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa,

ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

13. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

III.

14. Podľa názoru sťažovateľky najvyšší súd porušil jej základné právo na súdnu ochranu, ako aj základné právo vlastníť majetok, pokiaľ *„napriek riadne predloženým dôkazom, ktoré dostatočne preukazovali uplatnený nárok sťažovateľky, nezrušil, resp. nezmenil“* rozsudok krajského súdu.

K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu

15. Pokiaľ ide o námietky proti napadnutému rozsudku najvyššieho súdu, ústavnú sťažnosť treba v tejto časti považovať za zjavne neopodstatnenú.

O zjavnú neopodstatnenosť ide vtedy, keď namietaným postupom všeobecného súdu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označila sťažovateľka, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím všeobecného súdu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých namietala, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú ústavnú

sťažnosť preto možno považovať tú ústavnú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (IV. ÚS 92/04, III. ÚS 168/05, II. ÚS 172/2011, I. ÚS 143/2014, III. ÚS 45/2019).

16. Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nemá zásadne oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (II. ÚS 21/96, III. ÚS 151/05). Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom napokon nie je ani chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov. Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy (I. ÚS 13/01, I. ÚS 120/04).

17. Z postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutie všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, pričom skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmania vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, m. m. I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00, III. ÚS 45/2019).

18. Ústavný súd z tohto hľadiska preskúmal napadnutý rozsudok najvyššieho súdu a nezistil takú skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup najvyššieho súdu nemajúci oporu v zákone. Najvyšší súd v relevantnej časti odôvodnenia napadnutého

rozsudku uviedol: «Kľúčovou otázkou vo veci bolo posúdenie splnenia podmienok pre povolenie obnovy konania ustanovených v správnom poriadku.

Na povolenie obnovy konania podľa § 62 ods. 1 písm. a/ správneho poriadku nestačí, aby skutočnosti a dôkazy uvádzané v návrhu boli len nové, ale musia byť takej kvality, že keby sa uplatnili v pôvodnom konaní, mohli by zmeniť názor správneho orgánu na rozhodnutie vo veci... Ďalšou podmienkou, ktorá musí byť splnená, je, že skutočnosti alebo dôkazy sa nemohli v konaní uplatniť bez zavinenia účastníka konania.

„Obnova konania je inštitút, ktorým sa odstraňujú skutkové omyly, nedostatky v skutkovom stave pre nevykonanie dôkazov. Jej účelom je okrem uvedeného odstránenia skutkových nedostatkov aj vydanie nového meritórneho rozhodnutia. V konaní o povolenie obnovy sa nepreskúmava zákonnosť právoplatného rozhodnutia. Inštitútom na preskúmanie zákonnosti rozhodnutia sú riadne opravné prostriedky a po nadobudnutí právoplatnosti rozhodnutia, jeho zákonnosť možno preskúmať len na základe preskúmania mimo odvolacieho konania ako mimoriadneho opravného prostriedku“ (rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6Sžo/29/2014 zo dňa 29.04.2015).

S poukazom na citovaný rozsudok... sa kasačný súd nemohol zaoberať námietkou sťažovateľky týkajúcou sa nedostatočného zistenia skutkového stavu Okresným úradom... a nevykonaním dokazovania. Kasačnému súdu preskúmavajúcemu rozhodnutia o nepovolení obnovy konania neprináleží preskúmavať zákonnosť právoplatného rozhodnutia vydaného v pôvodnom konaní.

Za nový dôkaz, ktorý mohol mať podstatný vplyv na rozhodnutie a nemohol sa v konaní uplatniť bez zavinenia sťažovateľky z dôvodu, že k nemu nemala dlhodobo prístup, označila predovšetkým fotokópiu rozhodnutia... o odňatí poľnohospodárskej pôdy... kde je v zozname odňatých parciel aj parcela č. ■■■ bez uvedenia katastrálneho územia a ako vlastník podielu ■■■ je uvedený ■■■. Za ďalší dôkaz považovala sťažovateľka protokol č. ■■■ katastrálneho územia ■■■... kde bol zapísaný pozemok parc. č. ■■■, ktorý podľa nej preukazoval spoluvlastnícky podiel ■■■ jej právneho predchodcu ■■■, ktorého manželkou bola ■■■, rod. ■■■.»

19. V súvislosti s týmito dôkazmi najvyšší súd poukázal na list Okresného úradu Dolný Kubín, katastrálneho odboru z 18. októbra 2016, podľa ktorého po zápise registra

obnovenej evidencii pozemkov bola parcela č. [REDACTED] zapísaná na [REDACTED] na pôvodného vlastníka [REDACTED] v podiele [REDACTED] tak, ako to bolo uvedené v PKV č. [REDACTED]. Okresný úrad Dolný Kubín, katastrálny odbor v liste ďalej uviedol, že spracovateľ geometrického plánu, ktorý tvoril podklad k vydaniu rozhodnutia o odňatí pôdy, nerozpísal vlastníkov pozemkov ako [REDACTED] v podiele [REDACTED] a [REDACTED] v podiele [REDACTED], ale nesprávne uviedol iba [REDACTED] v súčte oboch podielov.

20. Najvyšší súd sa zaoberal v odôvodnení napadnutého rozsudku aj ďalšími dôkazmi navrhnutými sťažovateľkou a uviedol: „... rozsudky Okresného súdu Dolný Kubín sp. zn. T145/1951 z 25.10.1951, sp. zn. Rt 249/91 zo dňa 17.05.1991 a rozsudok Krajského súdu v Žiline sp. zn. 2Tk 66/52 v trestnom konaní vedenom proti [REDACTED] neodôvodňujú povolenie obnovy konania. Nemožno súhlasiť s jej tvrdením, že podiel patriaci [REDACTED]... ktorý prepadol v trestnom konaní v prospech štátu, by mal z toho dôvodu patriť jeho otcovi [REDACTED]...“

Vzhľadom na to, že sťažovateľke bol priznaný celý ňou uplatnený nárok... aj z tohto dôvodu nemohli jej návrhu na povolenie obnovy konania vyhovieť. Krajský správne konštatoval, že obnova konania by bola možná iba v prípade, ak by správny orgán zamietol návrh sťažovateľky vo výške [REDACTED], čo sa však nestalo. Inak by totiž prišlo k obídenu márneho uplynutia prekluzívnej lehoty na uplatnenie reštitučného nároku.“

Najvyšší súd v napadnutom rozsudku odkázal aj na judikatúru ústavného súdu, prostredníctvom ktorej vysvetlil svoj postoj k zmyslu reštitučných zákonov. V závere najvyšší súd uviedol: „... ak sa sťažovateľka naďalej domnieva, že jej právnomu predchodcovi... patril predmetný pozemok v podiele [REDACTED], nič jej nebráni obrátiť sa so svojimi nárokmi na civilný súd.“

21. Závery najvyššieho súdu sú v napadnutom rozsudku zdôvodnené riadne a presvedčivo, napadnutý rozsudok nevykazuje znaky zjavnej neodôvodnenosti ani arbitrárnosti. Ústavný súd tak nezistil také zásahy do práv sťažovateľky, ktoré by boli z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné.

Z pohľadu ústavného súdu sú významné v okolnostiach danej veci skutočnosti, že lehota na uplatnenie reštitučného nároku má prekluzívny charakter, sťažovateľka sama

rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľky uplatnených v petite ústavnej sťažnosti (zrušenie rozsudku najvyššieho súdu a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. mája 2019